

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ДУБОВЦЕВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF DUBOVTSEV AND OTHERS v. UKRAINE)**

(Заява № 21429/14 та 9 інших заяв – див. перелік у додатку)

РІШЕННЯ

П. 1 ст. 5 • Законне затримання або тримання під вартою •
Необґрунтоване тримання протестувальників Майдану під вартою як
частина цілеспрямованої стратегії органів державної влади щодо
припинення акцій протесту

СТРАСБУРГ

21 січня 2021 року

ОСТАТОЧНЕ

21.04.2021

*Це рішення набуло статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44
Конвенції. Його текст може підлягати редакційним виправленням.*

У справі «Дубовцев та інші проти України»

Європейський суд з прав людини (колишня П'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Сіофра О'Лірі (*Síofra O'Leary*), Голова,
Йонко Грозев (*Yonko Grozev*),
Ганна Юдківська (*Ganna Yudkivska*),
Мартіньш Мітс (*Mārtiņš Mits*),
Габріеле Куцско-Штадльмайер (*Gabriele Kucsko-Stadlmayer*),
Ладо Чантурія (*Lado Chanturia*),
Ангеліка Нуссбергер (*Angelika Nußberger*), судді,

та Віктор Соловейчик (*Victor Soloveytschik*), Секретар секції,

з огляду на:

заяви, які подали до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) чотирнадцять громадян України (далі – заявники), персональні дані та інші деталі щодо яких наведено в таблиці у додатку;

рішення повідомити Уряд України (далі – Уряд) про заяви;

рішення надати заявам статус пріоритетних (Правило 41 Регламенту Суду);

зауваження сторін;

після обговорення за зачиненими дверима 07 травня 2019 року та 09 грудня 2020 року,

постановляє таке рішення, що було ухвалено у той день:

ВСТУП

1. Ці десять заяв, поданих чотирнадцятьма особами, стосуються стверджуваного незаконного та свавільного тримання заявників під вартою всупереч пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з демонстрацією у м. Дніпро 26 січня 2014 року, однією з масових акцій протесту, які зазвичай називають «Євромайданом» та/або «Майданом». Ці заяви входять до числа тридцяти трьох заяв, поданих тридцятьма дев'ятьма особами до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції стосовно акцій протесту на Майдані. З причин, наведених у рішенні у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), заява № 15367/14 та 13 інших заяв, пункт 5, від 21 січня 2021 року, не остаточне), ці тридцять три заяви не можуть бути об'єднані та розглянуті в одному рішенні. Проте рішення, ухвалені за цими заявами, слід розглядати в їхній сукупності.

ФАКТИ

2. Заявників представляли різні захисники, дані щодо яких наведено у таблиці у додатку.

3. Уряд України представляв його Уповноважений, на останніх етапах провадження пан І. Ліщина з Міністерства юстиції.

4. Факти справи, надані сторонами, можуть бути узагальнені таким чином.

I. ДЕМОНСТРАЦІЯ ТА ЗАТРИМАННЯ ЗАЯВНИКІВ У М. ДНІПРО 26 СІЧНЯ 2014 РОКУ

5. 26 січня 2014 року близько 14 год. 00 хв. перед будівлею Дніпропетровської обласної державної адміністрації у м. Дніпро (на той момент м. Дніпропетровськ) відбулася демонстрація на підтримку протестів Євромайдану/Майдану. У ній взяли участь декілька тисяч осіб.

6. Деякі заявники брали в ній участь (пан С. Хмельовський, пан Е. Шевченко, пан В. Шевченко, пан Ю. Безотосний, пан К. Пегарьков, пан О. Циганов, пан В. Шебанов і пан В. Хлусов заяви № 21424/14, № 32024/14, № 32161/14, № 32778/14, № 33719/14 та № 51084/14), тоді як інші заявники зазначили, що не брали участі, а просто знаходилися неподалік (пан В. Дубовцев, пан Л. Бабін, пан К. Орбеладзе, пан Є. Балабай, пан В. Лапін і О. Береза, заяви № 21429/14, № 33729/14, № 42200/14 та № 42204/14).

7. Згідно з твердженнями сторін демонстрація була мирною.

8. Заявники зазначили, що будівлю Дніпропетровської обласної державної адміністрації охороняли невизначена кількість працівників міліції та декілька сотень недержавних агентів, так званих «тітушок» (див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 15 з подальшими посиланнями) у цивільному одязі, озброєних дерев'яними та металевими палицями. Багато з цих осіб носили маски на обличчі. Уряд не оскаржив цього.

9. Згідно з твердженнями Уряду під час акції протесту 26 січня 2014 року відбулася «сутичка» або «конфлікт», і деякі з протестувальників та інших присутніх були затримані працівниками міліції.

10. Працівники міліції затримали заявників приблизно у період з 17 год. 00 хв. до 18 год. 00 хв., а згодом доставили їх до Бабушкінського або Кіровського районних відділів міліції у м. Дніпро.

11. Згідно з твердженнями пана Є. Балабая його затримали декілька «тітушок» і потім доставили до Кіровського районного відділу міліції.

12. Пан В. Лапін зазначив, що під час затримання працівники міліції побили його, але не повідомив жодних деталей щодо цього (заява № 42200/14).

II. КРИМІНАЛЬНІ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ЗАЯВНИКІВ

13. Близько опівночі у відділі міліції заявників повідомили, що їх підозрювали у вчиненні масових заворушень (стаття 294 Кримінального кодексу України, див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 201). Підозра ґрунтувалася на показаннях низки працівників міліції, які були допитані як свідки. Більшість із цих працівників міліції були тими, хто затримав заявників. Згідно з їхніми твердженнями під час демонстрації 26 січня 2014 року заявники входили до складу групи осіб, які носили маски на обличчі та були озброєні палицями, закликали до зміни режиму та/або захоплення будівлі Дніпропетровської обласної державної адміністрації, поводитися агресивно та використовували нецензурну лайку. Як стверджувалося, деякі заявники кидали каміння та інші невказані предмети в працівників міліції, а деякі чинили опір працівникам міліції під час затримання.

14. У повідомленні про підозру щодо пана Є. Балабая, копія якого була надана Суду, вказано, що під час акції протесту 26 січня 2014 року він закликав захопити будівлю Дніпропетровської обласної державної адміністрації, використовував нецензурну лайку щодо працівників міліції та «використовував дерев'яні палиці як зброю».

15. У повідомленнях про підозру щодо інших заявників, копії яких були надані Суду, містилися майже аналогічні формулювання, та додатково вказувалося, що ці заявники брали активну участь у демонтажі огорожі з метою захопити будівлю та потрапити на подвір'я, почали кидати в працівників міліції каміння, тим самим «провокували» працівників міліції та «чинили [їм] опір».

16. 27 січня 2014 року у період з 00 год. 00 хв. до 06 год. 00 хв. заявників допитували. Вони заперечили вчинення протиправних дій або опору працівникам міліції та зазначили, що їх затримали безпідставно.

17. У протоколах затримання заявників було зазначено, що вони були затримані на підставах, передбачених пунктами 1 та 2 частини першої статті 208 КПК України (див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 206).

18. 27 січня 2014 року приблизно у період з 03 год. 00 хв. до 10 год. 00 хв. судді Б. і Р. Бабушкінського районного суду міста Дніпра провели засідання та обрали заявникам запобіжний захід у вигляді

тримання під вартою на строк шістдесят днів на час здійснення кримінального провадження щодо них на тій підставі, що вони підозрювалися у вчиненні тяжкого злочину, і це підтверджувалося рапортами працівників міліції, «показаннями свідків» та «іншими матеріалами». Також було зазначено, що існувала загроза переховування заявників, перешкоджання відправленню правосуддя та повторного вчинення злочину, без наведення жодних деталей,

19. В ухвалах зазначалося, що заявники були затримані працівниками міліції 26 січня 2014 року в різний час у період з 17 год. 00 хв. до 18 год. 45 хв. і вони заперечували проти пред'явлених їм обвинувачень.

20. У різні дати у період з 31 січня до 12 лютого 2014 року Бабушкінський районний суд та Апеляційний суд Дніпропетровської області ухвалили рішення про звільнення заявників з-під варти. Деякі заявники були поміщені під домашній арешт, тоді як інші були звільнені після надання особистого зобов'язання з'являтися за викликом слідчого. У цих рішеннях суди зазначили, що заявників «обґрунтовано підозрювали у вчиненні тяжкого злочину ... масового заворушення», у деяких випадках вказуючи у загальних формулюваннях, що в їхніх справах були «показання свідків» і твердження заявників про протилежне не могли бути визнані допустимим доказом.

21. Зрештою, у різні дати у період з травня до червня 2014 року кримінальні провадження щодо заявників були закриті за відсутності події кримінального правопорушення. Зокрема, було зазначено, що 26 січня 2014 року заявники взяли участь у мирній акції протесту, *inter alia*, «з метою усунення небезпеки, що безпосередньо загрожувала конституційному ладу, суверенітету та незалежності України та згідно з правом громадян на свободу пересування, [і] свободу слова та мирні зібрання».

III. ПОЗОВИ ЗАЯВНИКІВ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ

22. У різні дати у період з червня до листопада 2014 року одинадцять із чотирнадцяти заявників, крім пана К. Орбеладзе, пана О. Циганова та пана В. Шебанова (заяви № 21429/14, № 32778/14 та № 33719/14), звернулися до Бабушкінського районного суду із цивільними позовами про відшкодування моральної шкоди, якої вони, як стверджується, зазнали у зв'язку із незаконним притягненням до відповідальності та триманням під вартою.

23. Окремими рішеннями у період з листопада до грудня 2014 року, зазначивши, що кримінальні провадження було закрито за відсутності події кримінального правопорушення, та посилаючись, *inter alia*, на статтю 1176 Цивільного кодексу України 2003 року та

статті 1 – 4 Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» від 01 грудня 1994 року (далі – Закон України «Про відшкодування шкоди» 1994 року, див. пункт 48), Бабушкінський районний суд частково задовольнив ці позови та присудив в якості відшкодування моральної шкоди 40 000 грн (еквівалент близько 2 100 євро) пану В. Дубовцеву (заява № 21429/14) та 50 000 грн (еквівалент близько 2 600 євро) кожному з інших заявників, які подали позов про відшкодування шкоди.

24. У рішеннях щодо пана К. Пегарькова, пана В. Лапіна та пана В. Хлусова (заяви № 32161/14, № 42200/14 та № 51084/14), пана Е. Шевченка (заява № 21424/14) та пана Л. Бабіна (заява № 21429/14) суд зазначив, що кримінальні провадження щодо них було закрито з «реабілітуючих» підстав, і тому тримання їх під вартою було незаконним.

25. У рішеннях щодо пана Ю. Безотосного, пана Є. Балабая та пана О. Берези (заяви № 32024/14, № 33729/14 та № 42204/14), пана С. Хмельовського та пана В. Шевченка (заява № 21424/14) суд постановив, що вони зазнали моральної шкоди, оскільки кримінальні провадження щодо них було порушено незаконно, і вони перебували під слідством декілька місяців, протягом яких трималися під вартою від п'яти до сімнадцяти днів, а згодом перебували під домашнім арештом.

26. Заявники не подали апеляційних скарг.

27. У різні дати Головне управління Державної казначейської служби України у Дніпропетровській області, Головне управління МВС України в Дніпропетровській області та Дніпропетровська обласна прокуратура оскаржили деякі з цих рішень до судів вищих інстанцій.

28. Різними рішеннями, ухваленими у період з лютого до червня 2015 року, Апеляційний суд Дніпропетровської області та Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ залишили без змін ці рішення у відповідних частинах.

29. Стосовно пана Ю. Безотосного (заява № 32024/14) Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ визнав правильним рішення судів нижчих інстанцій про незаконність тримання його під вартою, не вказавши жодних додаткових відомостей щодо цього.

30. Згідно з поданими Урядом документами у період із серпня до вересня 2016 року присуджені суми були сплачені пану С. Хмельовському, пану Е. Шевченку, пану В. Шевченку, пану Ю. Безотосному, пану Є. Балабаю, пану В. Лапіну та

пану В. Хлусову (заяви № 21424/14, № 32024/14, № 33729/14, № 42200/14 та № 51084/14) та пану Л. Бабіну у заяві № 21429/14.

31. Також було зазначено, що питання про виплату присуджених сум пану В. Дубовцеву (заява № 21429/14) та пану О. Березі (заява № 42204/14), щодо яких до Державної казначейської служби України були подані виконавчі листи, «розглядалося».

32. Згідно з поданими Урядом документами пану К. Пегарькову (заява № 32161/14) не було сплачено присуджену суму, оскільки до Державної казначейської служби України не було подано виконавчого листа. Немає інформації, чи сталося це через упущення з його боку чи за це мали нести відповідальність органи державної влади.

IV. КРИМІНАЛЬНІ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО РІЗНИХ ПОСАДОВИХ ОСІБ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ВІДПОВІДНИМИ ПОДІЯМИ

33. У період з червня до липня 2014 року деякі заявники та їхні захисники подали клопотання до Дніпровської обласної прокуратури про порушення кримінального провадження щодо суддів Б. і Р. Бабушкінського районного суду міста Дніпра, оскільки вони, як стверджувалося, вчинили кримінальні правопорушення, застосувавши завідомо незаконний запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, а також інші протиправні дії (статті 371, 372 та 375 Кримінального кодексу України відповідно; див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 201).

34. У період з липня 2014 року до березня 2016 року Дніпропетровська обласна прокуратура порушила декілька кримінальних проваджень щодо деяких посадових осіб, працівників міліції, слідчих, прокурорів і суддів, у тому числі суддів Р. та Б., причетних до проваджень щодо осіб, які брали участь у демонстрації 26 січня 2014 року або підозрювались у такій участі.

35. 04 березня 2015 року судді Бабушкінського районного суду Р. було пред'явлено обвинувачення і згідно з твердженнями Уряду та інформацією, опублікованою на спеціальному вебсайті ГПУ, справа щодо нього зараз перебуває у суді першої інстанції (Ленінський районний суд міста Запоріжжя).

36. Того ж дня судді Бабушкінського районного суду Б. було повідомлено про підозру у вчиненні зазначених злочинів; матеріали щодо нього було виділено в окреме провадження та порушено кримінальну справу¹. Зрештою він втік, і відповідно його оголосили у розшук. З цієї причини 19 січня 2016 року провадження щодо нього було зупинено.

¹ Справа № 4201504000000167, порушена на національному рівні.

37. Повідомлення про підозру щодо судді Бабушкінського районного суду Б., копію якого Уряд надав Суду, містило, *inter alia*, такі пункти, на які посилалися заявники у цій справі:

(i) 26 січня 2014 року біля будівлі Дніпропетровської обласної державної адміністрації відбувся мирний протест. Працівникам правоохоронних органів і судів Дніпропетровської області було надано усні вказівки затримати, як стверджувалося, незалежно від відповідних правових обмежень, тих, хто брав участь або «міг брати участь» у демонстрації та порушити щодо них кримінальні провадження за статтею 294 Кримінального кодексу України (масові заворушення). Як стверджувалося, це слід було зробити, щоб залякати інших протестувальників і відмовити їх брати участь в акціях протесту.

(ii) Відповідно до цих вказівок 26 січня 2014 року у період з 14 год. 00 хв. до 18 год. 30 хв. було затримано низку протестувальників, у тому числі заявників. Діючи згідно з вказівками, працівники міліції склали, як стверджувалося, незаконні протоколи про їхнє затримання, не маючи доказів, що протестувальники вчинили масові заворушення.

(iii) Розглядаючи клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою деяких відповідних осіб, у тому числі пана Е. Шевченка, пана Л. Бабіна, пана К. Орбеладзе, пана Ю. Безотосного, пана В. Лапіна, пана О. Березу та пана В. Хлусова, суддя Б., як стверджувалося, знав: що тримання їх під вартою було незаконним; що було недостатньо доказів, які б підтверджували наявність обґрунтованої підозри у вчиненні ними кримінального правопорушення; що інформація, яка містилася у клопотаннях про обрання їм запобіжного заходу, була неправдивою; і що не існувало ризику їхнього переховування, перешкоджання відправленню правосуддю чи повторного вчинення злочину. Однак він обрав їм найсуворіший запобіжний захід.

38. 14 березня 2015 року щодо двох посадових осіб Дніпропетровської обласної державної адміністрації Б. і Н., яких підозрювали у «перешкодженні мирній акції протесту 26 січня 2014 року» також було порушено кримінальне провадження² за статтями 171, 294, 340 та 365 Кримінального кодексу України (незаконне перешкоджання діяльності журналістів, масові заворушення, незаконне втручання в організацію демонстрацій та перевищення службових повноважень, пов'язане з насильством, див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 201). Слід зазначити, що їх підозрювали у наданні незаконного дозволу на доступ до будівлі Дніпропетровської обласної державної адміністрації щонайменше 300

² Справа № 4201504000000197, порушена на національному рівні.

«тітушкам» у період з 24 до 26 січня 2014 року. Це було зроблено для підбурення до масових заворушень і зриву триваючої «мирної акції протесту». З цією метою, як стверджувалося, «тітушкам» були видані дерев'яні та металеві палиці, щоб вони могли нанести тілесні ушкодження мирним протестувальникам. 24 квітня 2015 року Б. і Н. було пред'явлено обвинувачення і згідно з інформацією, опублікованою на спеціальному вебсайті ГПУ, на момент ухвалення цього рішення справи щодо них розглядалися у суді першої інстанції (Кіровський районний суд міста Дніпра).

39. 04 лютого 2016 року щодо слідчих міліції м. Дніпро та прокурорів Дніпропетровської обласної прокуратури, які порушили кримінальні провадження та проводили розслідування щодо тих осіб, які брали участь у демонстрації 26 січня 2014 року або підозрювалися в участі у ній, було порушено кримінальне провадження³ за статтею 367 Кримінального кодексу України (службова недбалість, див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 201). Згідно з інформацією, опублікованою на спеціальному вебсайті ГПУ, 30 грудня 2016 року це провадження було закрито на підставі пункту 3 частини першої статті 284 КПК України (у зв'язку з відсутністю події кримінального правопорушення; див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 206).

40. Згідно з твердженнями сторін відповідним заявникам було надано статус потерпілих у вказаних провадженнях.

V. ДИСЦИПЛІНАРНІ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ОКРЕМИХ СУДДІВ БАБУШКІНСЬКОГО РАЙОННОГО СУДУ У ЗВ'ЯЗКУ З ВІДПОВІДНИМИ ПОДІЯМИ

41. У період з червня до липня 2014 року деякі заявники та прокурор Дніпропетровської області поскаржились до Тимчасової спеціальної комісії (далі – ТСК), утвореної згідно із Законом України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» від 08 квітня 2014 року (див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункти 220 – 229), що судді Б. та Р. Бабушкінського районного суду міста Дніпра діяли необ'єктивно та упереджено під час розгляду справ осіб, затриманих працівниками міліції у зв'язку з акцією протесту 26 січня 2014 року, у тому числі заявників.

³ Справа № 42016040000000093, порушена на національному рівні.

А. Рішення щодо судді Б.

42. 24 вересня 2014 року ТСК склала висновок, в якому зазначила, що у способі, в який суддя Б. розглядав справу 27 січня 2014 року, були «елементи порушення присяги». ТСК, *inter alia*, встановила, що суддя незаконно визнав рапорти та показання працівників міліції допустимим доказом наявності «обґрунтованої підозри»; що він не перевіряв достовірність інформації, яка містилася в цих рапортах і показаннях, та не врахував індивідуальні обставини затриманих; що він проігнорував відсутність запису про точний час затримання і неправильно обчислив час, який затримані мали провести під вартою; і що він розглянув справи у неробочий час і вночі, що перешкодило реалізації прав затриманих на захист.

43. 01 жовтня 2015 року Вища рада юстиції (далі – ВРЮ) (див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункти 220 – 229) повторно розглянула справу і підтримала висновки ТСК по суті. ВРЮ також встановила, що суддя Б. не оцінив можливість застосування альтернативного запобіжного заходу у відповідних справах, і не розглянув справи незалежно та неупереджено. ВРЮ вирішила внести подання Президенту України про звільнення судді Б.

44. 23 листопада 2015 року Президент України звільнив суддю Б. Бабушкінського районного суду міста Дніпра за порушення присяги. Це рішення, очевидно, не оскаржувалось.

В. Рішення щодо судді Р.

45. 02 серпня, 30 листопада 2017 року та 25 січня 2018 року Вища рада правосуддя (далі – ВРП) ухвалила рішення щодо судді Р., які містять висновки по суті аналогічні висновкам у справі щодо судді Б. ВРП також встановила, що порушення, вчинені суддею Р. мали свавільний та системний характер. З цих причин ВРП, якій на той момент Президент України надав повноваження звільняти суддів, вирішила звільнити суддю Р. Бабушкінського районного суду міста Дніпра.

46. Остаточним рішенням від 21 червня 2018 року Верховний Суд України залишив без задоволення апеляційну скаргу судді Р. і підтримав у відповідній частині висновки ВРП, додавши, що протиправні дії Р. призвели до необґрунтованого тримання відповідних осіб під вартою і вказували, що він не діяв незалежно та неупереджено. Це провадження є предметом заяви, яка наразі перебуває на розгляді Суду (заява № 2001/19).

ВІДПОВІДНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ТА ІНШІ ДОКУМЕНТИ

47. Загальний огляд та витяги з національної нормативно-правової бази та міжнародних звітів і доповідей, які мають значення для розгляду всіх заяв, поданих у зв'язку з акціями протесту на Майдані та їхніми наслідками, у тому числі цих заяв, наведено в згаданому рішенні у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункти 194 – 269).

48. Крім того, у цій справі слід навести відповідні положення Закону України «Про відшкодування шкоди» 1994 року, які передбачають:

Стаття 1

«Відповідно до положень цього Закону підлягає відшкодуванню шкода, завдана громадянину внаслідок:

(1) незаконного засудження, незаконного повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, незаконного взяття і тримання під вартою, незаконного проведення в ході кримінального провадження обшуку [та] виїмки, незаконного накладення арешту на майно, незаконного відсторонення від роботи та інших процедурних дій, що обмежують права громадян;

(2) незаконного застосування адміністративного арешту чи виправних робіт, незаконної конфіскації майна, незаконного накладення штрафу;

...

У [цих] випадках, завдана шкода відшкодовується в повному обсязі незалежно від вини [за завдання шкоди] посадових осіб органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури і суду.»

Стаття 2

«Право на відшкодування шкоди в розмірах і в порядку, передбачених цим Законом, виникає у випадках:

(1) постановлення виправдувального вироку суду;

(1-1) встановлення в обвинувальному вирокі суду чи іншому рішенні суду (крім ухвали суду про призначення нового розгляду [кримінальної справи]) факту незаконного повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, незаконного взяття і тримання під вартою, незаконного проведення в ході кримінального провадження обшуку [та] виїмки, незаконного накладення арешту на майно, незаконного відсторонення від роботи (посади) та інших процесуальних дій, що обмежують чи порушують права та свободи громадян, [або] незаконного проведення оперативно-розшукових заходів;

(2) закриття кримінального провадження за відсутності події кримінального правопорушення, відсутністю у діянні складу кримінального правопорушення або невстановленням достатніх доказів для доведення винуватості особи у суді і вичерпання можливостей їх отримати;

...

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ДУБОВЦЕВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

(4) закриття справи про адміністративне правопорушення.

...»

Стаття 3

«У наведених в статті 1 цього Закону випадках громадянинові відшкодовуються (повертаються):

(1) заробіток та інші грошові доходи, які він втратив внаслідок незаконних дій;

(2) майно ... конфісковане або звернене в доход держави судом, вилучене органами досудового розслідування, органами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, а також майно, на яке накладено арешт;

(3) штрафи, стягнуті на виконання вироку суду, [або] судові витрати та інші витрати, сплачені [відповідним] громадянином;

(4) суми, сплачені [відповідним] громадянином у зв'язку з поданням йому юридичної допомоги;

(5) моральна шкода.»

Стаття 5

«У разі смерті [відповідного] громадянина право на відшкодування шкоди у випадках, [передбачених] пунктами 1 – 4 статті 3 цього Закону, у встановленому законодавством порядку переходять до його спадкоємців.»

Стаття 11

«У разі виникнення права на відшкодування завданої шкоди відповідно до статті 2 цього Закону орган, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, слідчий, прокурор або суд зобов'язані роз'яснити особі порядок поновлення її порушених прав чи свобод та [порядок] відшкодування завданої шкоди.»

ПРАВО

I. ОБ'ЄДНАННЯ ЗАЯВ

49. Беручи до уваги спільну фактологічну та правову основу десяти розглянутих заяв, Суд вважає за доцільне розглянути їх спільно в одному рішенні (пункт 1 Правила 42 Регламенту Суду).

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 5 КОНВЕНЦІЇ

50. Посилаючись на пункт 1 статті 5 Конвенції, заявники скаржились, що тримання їх під вартою було свавільним і незаконним.

51. Відповідні частини пункту 1 статті 5 Конвенції передбачають:

«1. Кожен має право на свободу та особисту недоторканність. Нікого не може бути позбавлено свободи, крім таких випадків і відповідно до процедури, встановленої законом:

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ДУБОВЦЕВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

- (а) законне ув'язнення особи після засудження її компетентним судом;
 - (б) законний арешт або затримання особи за невиконання законного припису суду або для забезпечення виконання будь-якого обов'язку, встановленого законом;
 - (с) законний арешт або затримання особи, здійснене з метою допровадження її до компетентного судового органу за наявності обґрунтованої підозри у вчиненні нею правопорушення або якщо обґрунтовано вважається необхідним запобігти вчиненню нею правопорушення чи її втечі після його вчинення;
- ...»

А. Прийнятність

1. Доводи сторін

52. Уряд стверджував, що одинадцять із чотирнадцяти заявників – пан С. Хмельовський, пан Е. Шевченко, пан В. Шевченко, пан В. Дубовцев, пан Л. Бабін, пан Ю. Безотосний, пан К. Пегарьков, пан Є. Балабай, пан В. Лапін, пан О. Береза та пан В. Хлусов (заяви № 21424/14, № 21429/14, № 32024/14, № 32161/14, № 33729/14, № 42200/14, № 42204/14 та № 51084/14) – більше не могли вважатися потерпілими від стверджуваного порушення пункту 1 статті 5 Конвенції з таких підстав: Закон України «Про недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань, та визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України» від 21 лютого 2014 року та національні суди визнали притягнення їх до кримінальної відповідальності та тримання під вартою незаконними; кримінальні провадження щодо них були закриті з «реабілітуючих» підстав; і національні суди присудили їм розумне та достатнє відшкодування шкоди (див. пункти 21 – 25). У своїх подальших зауваженнях від вересня та жовтня 2016 року Уряд зазначив, що вісьмом відповідним заявникам були сплачені присуджені суми (див. пункт 30).

53. Щодо трьох інших із чотирнадцяти заявників – пана К. Орбеладзе, пана О. Циганова та пана В. Шебанова (заяви № 21429/14, № 32778/14 та № 33719/14) – Уряд стверджував, що вони мали звернутися до цивільних судів із позовами про відшкодування шкоди на підставі статті 1176 Цивільного кодексу України 2003 року та/або Закону України «Про відшкодування шкоди» 1994 року. Уряд посилався на рішення національних судів про присудження одинадцятьом іншим заявникам у цій справі відшкодування шкоди на підставі цих положень (див. пункти 23 та 52). Уряд також стверджував, що скарги цих трьох заявників були передчасними, оскільки розслідування незаконного притягнення до відповідальності та тримання під вартою протестувальників 26 січня 2014 року та пов'язані судові провадження ще тривали (див. пункти 34 – 38).

54. У своїх зауваженнях від липня 2016 року одинадцять заявників, яким рішеннями Бабушкінського районного суду було присуджено відшкодування шкоди (див. пункт 23), стверджували, що національні органи влади чітко не визнали порушення їхніх прав за статтею 5 Конвенції, не провели ретельного розгляду обраних їм оскаржуваних запобіжних заходів, а виплата відшкодування шкоди здійснювалася із затримками (див. пункти 23 та 30 – 32).

55. Решта трое заявників – пан К. Орбеладзе, пан О. Циганов і пан В. Шебанов (заяви № 21429/14, № 32778/14 та № 33719/14) – стверджували по суті, що подання цивільного позову на підставі Закону України «Про відшкодування шкоди» 1994 року або Цивільного кодексу України 2003 року, як запропонував Уряд, не було ефективним засобом юридичного захисту, зокрема у зв'язку з тим, що у рішеннях національних судів, на які посилався Уряд (див. пункт 23), не було визнано порушення статті 5 Конвенції або проведено ретельної перевірки дій органів державної влади. Крім того, виконання цих рішень відбувалося з тривалою затримкою.

2. Оцінка Суду

56. Беручи до уваги заперечення Уряду щодо прийнятності, Суд повинен розглянути по суті, (i) чи втратили заявники, яким рішеннями Бабушкінського районного суду було присуджено відшкодування шкоди, статус потерпілого, та окреме, хоча і пов'язане з цим питання, яке має бути розглянуте за конкретних обставин цієї низки справ, (ii) чи можна вважати заявників, які не вимагали відшкодування шкоди, такими, які не вичерпали національні засоби юридичного захисту.

(а) Статус потерпілого

57. Суд зазначає, що у Законі України «Про недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань, та визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України» від 21 лютого 2014 року немає жодного положення, яким прямо визнається незаконність тримання заявників під вартою (див. згадане рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 213).

58. Стосовно аргументу Уряду, що таке визнання містилося у рішеннях суду, якими одинадцятьом заявникам, переліченим у пункті 52, було присуджено відшкодування шкоди, Суд зазначає, що деякі з цих рішень не містили чіткого висновку про незаконність тримання їх під вартою (див. пункт 25). Щодо інших заявників, хоча рішення про відшкодування шкоди дійсно містили такий висновок (див. пункти 23 та 24), цей висновок не ґрунтувався на конкретних порушеннях порядку обрання їм запобіжного заходу у вигляді тримання під

вартою, наприклад, відсутності обґрунтованої підозри або наведення недостатнього обґрунтування в рішеннях суду щодо обрання їм запобіжного заходу, а на тому, що відповідне кримінальне провадження було закрито з «реабілітуючих» підстав, а саме: за відсутності події кримінального правопорушення (там само, див. для порівняння та в якості протилежного прикладу рішення у справах «Орловський проти України» (*Orlovskiy v. Ukraine*), заява № 12222/09, пункти 52 – 61, від 02 квітня 2015 року та «Тихонов проти України» (*Tikhonov v. Ukraine*), заява № 17969/09, пункти 22, 36 – 39, від 10 грудня 2015 року, в яких суди прямо встановили, що тримання заявників під вартою було незаконним у зв'язку з певними порушеннями у порядку обрання цього запобіжного заходу).

59. Оскільки кримінальне провадження щодо одинадцяти відповідних заявників були закриті з «реабілітуючих» підстав, вбачається, що Бабушкінський районний суд по суті припустив, що притягнення їх до кримінальної відповідальності та тримання під вартою було незаконним і присудив їм відшкодування шкоди у зв'язку з цим (див. певним чином подібну ситуацію в рішенні у справі «Лопушанський проти України» [Комітет] (*Lopushanskyu v. Ukraine*) [Committee], заява № 27793/08, пункт 36, від 02 лютого 2017 року). Таким чином, зрозуміло, що у цій справі зазначений суд міг не вважати за необхідне розглядати більш конкретні питання, як-от стверджувана відсутність обґрунтованої підозри або достатніх підстав в рішеннях суду про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Однак питання полягає у тому, чи можна вважати, що ці висновки містили необхідне визнання стверджуваного порушення статті 5 Конвенції у справах відповідних заявників (див., серед інших джерел, рішення у справі «Лабіта проти Італії» [ВП] (*Labita v. Italy*) [GC], заява № 26772/95, пункти 143 – 144, ЄСПЛ 2000 IV та подальші посилання у пункті 68).

60. Однак Суд також зазначає, що під час дисциплінарних проваджень стосовно суддів, які санкціонували тримання заявників під вартою, було встановлено, що вони діяли незаконно та свавільно (див. пункти 42, 43, 45 та 46). Оскільки деякі відповідні заявники самі ініціювали такі провадження, під час яких зрештою було ухвалено рішення, що одна із протиправних дій суддів призвела до необґрунтованого тримання під вартою деяких відповідних заявників (див. пункти 41 та 46), і вказані рішення були оприлюднені, заявники мали бути ознайомлені з цими висновками.

61. Отже, Суд готовий визнати, що у справах одинадцятьох заявників, перелічених у пункті 52, у частині стосовно оцінки Судом їхнього статусу потерпілого за Конвенцією, загалом вони скористалися достатнім визнанням за цих обставин наявності елементів незаконності

та свавілля в обранні їм запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

62. Суд також зазначає, що відповідні заявники не оскаржували ні під час провадження на національному рівні, ні у Суді розумність розміру присудженого їм відшкодування шкоди (див. пункт 26).

63. Стосовно восьми з них, яким сплатили відшкодування шкоди, Суд вважає, що затримки (від чотирнадцяти до вісімнадцяти місяців) і факт здійснення виплати лише після повідомлення Уряду про їхні заяви (див. пункт 30), хоча і є доречними, не мають вирішального значення за конкретних обставин стосовно питання, чи продовжували вони вважатися потерпілими у розумінні статті 34 Конвенції.

64. Суд зазначає, що пан К. Пегарьков (заява № 32161/14) не довів, що не мав можливості отримати присуджену йому суму або що за неподання виконавчого листа у зв'язку з цим могли нести відповідальність органи державної влади (див. пункт 32).

65. З цього випливає, що за конкретних обставин цієї справи дев'ятох із чотирнадцяти заявників – пана С. Хмельовського, пана Е. Шевченка, пана В. Шевченка, пана Є. Безотосного, пана К. Пегарькова, пана Ю. Балабая, пана В. Лапіна та пана В. Хлусова (заяви № 21424/14, № 32024/14, № 32161/14, № 33729/14, № 42200/14 та № 51084/14) та пана Л. Бабіна у заяві № 21429/14 – слід вважати такими, що втратили статус потерпілих у зв'язку з їхніми скаргами за пунктом 1 статті 5 Конвенції. Отже, ці скарги мають бути відхилені на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції.

66. Однак Суд зазначає, що ще двоє заявників, яким було присуджено відшкодування шкоди та у справах яких виконавчі листи були подані до Державної казначейської служби України – пан В. Дубовцев (заява № 21429/14) та пан О. Береза (заява № 42204/14) – досі не отримали присуджені їм суми і Уряд не обґрунтував це (див. пункт 31). Хоча рішення, ухвалені на їхню користь, як вбачається, досі підлягають виконанню, Суд вважає, що затримка у здійсненні виплати, яка на цей момент перевищує п'ять років, а також ненадання жодного пояснення цієї затримки є достатніми для висновку, що ці заявники все ще можуть вважатися «потерпілими» від стверджуваного порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у розумінні статті 34 Конвенції. Тому Суд відхиляє заперечення Уряду щодо них.

(b) Питання вичерпання національних засобів юридичного захисту паном К. Орбеладзе, паном О. Цигановим і паном В. Шебановим (заяви № 21429/14, № 32778/14 та № 33719/14), які не подали цивільний позов про відшкодування шкоди

67. Суд зазначає, що національне законодавство передбачало право на відшкодування шкоди за незаконне тримання під вартою, *inter alia*,

у ситуаціях, коли кримінальне провадження закривалося з «реабілітуючих» підстав, і визначало порядок, якого слід було дотримуватися (див. пункт 48). Як зазначалося раніше, одинадцять заявників у цій справі дотримались цього порядку і їм було присуджено відшкодування шкоди у зв'язку з кримінальними провадженнями щодо них і триманням їх під вартою. На цій підставі Суд встановив, що особи, які фактично отримали виплату, а також пан К. Пегарьков, повинні вважатися такими, які втратили статус потерпілих у зв'язку зі своїми скаргами за пунктом 1 статті 5 Конвенції (див. пункти 58 – 65).

68. Однак, як зазначив Суд, рішення про присудження сум відшкодування шкоди, ухвалені на користь одинадцяти заявників у цій справі, ґрунтувались по суті на тому, що відповідне кримінальне провадження було закрито з «реабілітуючих» підстав (див. пункт 58). У низці справ, які стосувались певним чином подібної нормативно-правової бази інших Договірних держав, Суд встановлював, що позов про відшкодування шкоди у зв'язку із закриттям кримінального провадження не міг забезпечити відшкодування шкоди за порушення статті 5 Конвенції, де така дія не могла передбачати або не передбачала оцінки та/або достатнє визнання конкретних скарг заявників за цим положенням (див., серед інших, згадане рішення у справі «Лабіта проти Італії» (*Labita v. Italy*), пункти 143 і 144; рішення у справах «Шкарупа проти Росії» (*Shkarupa v. Russia*), заява № 36461/05, пункти 16 – 19, 71 та 75 – 78, від 15 січня 2015 року; «Любушкін проти Росії» (*Lyubushkin v. Russia*), заява № 6277/06, пункти 50 – 53, від 22 жовтня 2015 року; «Шаля проти Росії» [Комітет] (*Shalya v. Russia*) [Committee], заява № 27335/13, пункти 19 – 23, від 13 листопада 2014 року; «Мерген та інші проти Туреччини» (*Mergen and Others v. Turkey*), заява № 44062/09 та 4 інші заяви, пункти 36 – 38, від 31 травня 2016 року; «Дімо Дімов та інші проти Болгарії» (*Dimo Dimov and Others v. Bulgaria*), заява № 30044/10, пункти 58 та 62, від 07 липня 2020 року та «Білал Акїлдіз проти Туреччини» (*Bilal Akyildiz v. Turkey*), заява № 36897/07, пункт 42, від 15 вересня 2020 року).

69. Як і в цих справах, з огляду на надані Урядом держави-відповідача матеріали, Суд не може припустити, що конкретні скарги за статтею 5 Конвенції пана К. Орбеладзе, пана О. Циганова та пана В. Шебанова щодо стверджуваної відсутності обґрунтованої підозри і ненаведення достатнього обґрунтування у судових рішеннях, якими було санкціоновано тримання їх під вартою, були б належним чином розглянуті та/або порушення визнані цивільними судами в межах порядку надання відшкодування шкоди, на який посилався Уряд. Дійсно, зрештою у період від шістнадцяти місяців до чотирьох років після закриття кримінальних проваджень щодо трьох відповідних заявників, ВРП встановила, що судді, які санкціонували

тримання їх під вартою, діяли незаконно та свавільно. Однак ці висновки були зроблені в різному контексті дисциплінарних проваджень щодо цих суддів, і не було роз'яснено або доведено, як ці висновки допомогли б відповідним заявникам отримати відшкодування шкоди у зв'язку з їхніми конкретними скаргами за статтею 5 Конвенції і, таким чином, скористатися ефективним засобом юридичного захисту. Останнє питання не має нічого спільного з питанням статусу потерпілого, яке Суд уже розглянув (див. пункти 43, 45, 46, 60 та 61).

70. Суд також зазначає, що кримінальне провадження щодо трьох заявників було закрито з реабілітуючих підстав протягом двох-трьох місяців після подання їхніх заяв до Суду. У результаті цього на момент подання заявниками своїх заяв можливості для подання ними цивільних позовів про відшкодування шкоди у зв'язку з таким закриття не було. У рішенні у справі «Котій проти України» (*Kotiy v. Ukraine*), заява № 28718/09, пункт 38, від 05 березня 2015 року) Суд уже встановив, що заявник не мав дотримуватися відповідної процедури відшкодування шкоди, яка стала доступна йому більш ніж через два з половиною роки після подання його заяви, та яка, як було доведено, не могла врегулювати всі аспекти його скарги за статтею 5 Конвенції. Крім того, Суд зазначає, що рішення Бабушкінського районного суду, на які посиляється Уряд держави-відповідача, і які можна розглядати як демонстрацію можливості отримання відшкодування шкоди, були ухвалені в листопаді та грудні 2014 року (див. пункт 23), а саме через декілька місяців після подання до Суду трьох відповідних заяв.

71. На підставі викладеного Суд вважає, що за обставин цієї справи пану К. Орбеладзе, пану О. Циганову та пану В. Шебанову (заяви № 21429/14, № 32778/14 та № 33719/14) не можна дорікати неподанням позовів про відшкодування шкоди до цивільних судів на підставі статті 1176 Цивільного кодексу України 2003 року та/або Закону України «Про відшкодування шкоди» 1994 року з метою вичерпання національних засобів юридичного захисту, як вимагає пункт 1 статті 35 Конвенції. Отже, Суд відхиляє заперечення Уряду у зв'язку з цим. Крім того, Суд вважає, що винятковий характер заяв, пов'язаних з акціями протесту на Майдані, та доступні Суду в цих справах матеріали не вимагають подальшого розгляду питання ефективності засобів юридичного захисту, на які посиляється Уряд держави-відповідача, адже такий розгляд вимагатиме оцінку прикладів справ на національному рівні, в яких вони застосовувались.

72. Суд також відхиляє заперечення Уряду, що їхні скарги є передчасними, зазначивши, що на цей момент розслідування та провадження тривають більше шести років (див. пункти 34 – 37). Отже, Суду нічого не заважає розглянути скарги за пунктом 1 статті 5

Конвенції трьох відповідних заявників (див. подібний підхід в згаданому рішенні у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 453).

(с) Висновок щодо прийнятності

73. Суд вважає, що скарги пана В. Дубовцева, пана К. Орбеладзе, пана О. Циганова, пана В. Шебанова та пана О. Берези (заяви № 21429/14, № 32778/14, № 33719/14 та № 42204/14) за пунктом 1 статті 5 Конвенції не є явно необґрунтованими у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції. Вони також не є неприйнятними з будь-яких інших підстав. Отже, Суд визнає їх прийнятними.

74. На противагу, як зазначалось раніше, скарги за статтею 5 Конвенції дев'яти із чотирнадцяти заявників – пана С. Хмельовського, пана Е. Шевченка, пана В. Шевченка, пана Є. Безотосного, пана К. Пегарькова, пана Ю. Балабая, пана В. Лапіна та пана В. Хлусова (заяви № 21424/14, № 32024/14, № 32161/14, № 33729/14, № 42200/14 та № 51084/14) та пана Л. Бабіна у заяві № 21429/14 – визнані неприйнятними на підставі пунктів 1 та 4 статті 35 Конвенції.

В. Суть

75. Заявники зазначили, що не було фактологічного підґрунтя для існування «обґрунтованої підозри» у вчиненні ними будь-якого кримінального правопорушення, а положення національного кримінального законодавства про масові заворушення було нечітким і незрозумілим, а тому вони не могли передбачити, що їхня участь в акції протесту характеризуватиметься як масові заворушення. Також вони стверджували, що рішення суду, якими було санкціоновано тримання їх від вартою, були необґрунтованими та не містили належної оцінки відповідних фактів. Суди також не розглянули, чи існували ризики, які вимагали застосування цього запобіжного заходу, або не оцінили можливість застосування альтернативних запобіжних заходів.

76. Уряд не подав жодних зауважень щодо суті скарг заявників за статтею 5 Конвенції.

77. Загальні принципи щодо пункту 1 статті 5 Конвенції наведені в згаданому рішенні у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункти 459 – 461). Повертаючись до цієї справи, Суд зазначає, що пан В. Дубовцев та пан О. Береза трималися під вартою з 26 січня до 03 лютого 2014 року; пан К. Орбеладзе, пан О. Циганов і пан В. Шебанов трималися під вартою з 26 до 31 січня 2014 року в межах кримінальних проваджень щодо них, порушених за підозрою у вчиненні масових заворушень.

78. Суд також посилається на розгляд подібних скарг у згаданому рішенні у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункт 477), в якому він встановив, що у справах цих заявників не було дотримано мінімальний стандарт, встановлений підпунктом «с» пункту 1 статті 5 Конвенції, щодо обґрунтованості підозри, а також були наявні елементи свавілля. Оскаржувані у цій справі події вказують на їхню подібність. Зокрема, коли заявники були поміщені під варту, підозра щодо них ґрунтувалася виключно на показаннях працівників міліції, хоча відповідні події відбувались публічно, і сотні осіб були присутні та брали в них участь. Формулювання цих показань було майже ідентичним, і по суті вони були викладені загальною (див. пункти 5 та 13 – 15).

79. Крім того, в ухвалях про обрання заявникам запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою просто наводилися частини повідомлень про підозру і, хоча заявники заперечували вчинення будь-якого злочину, у них не було вказано жодних інших причин, чому підозра вважалася достатньо обґрунтованою доказами, окрім посилання на «показання невстановлених свідків» і неуточнені «інші матеріали» (див. пункти 16, 18 та 19).

80. Загалом вбачається, що 27 січня 2014 року Бабушкінський районний суд міста Дніпра розглянув питання про тримання під вартою заявників у стислій формі, не проводячи ретельної, об'єктивної та індивідуальної оцінки їхніх справ.

81. Суд також зазначає, що кримінальні провадження щодо заявників були зрештою закриті у зв'язку з відсутністю події кримінального правопорушення (див. пункт 21), і під час дисциплінарних проваджень щодо суддів, які санкціонували тримання їх під вартою, було встановлено, що останні діяли незаконно та свавільно (див. пункти 42, 43, 45 та 46). Крім того, інформація, що міститься у відповідному повідомленні про підозру, хоча і не є остаточною, вказує, що працівникам правоохоронних органів і судів Дніпропетровської області було надано «усні вказівки» про затримання, як стверджувалося, незалежно від відповідних правових обмежень, тих, хто брав участь або міг брати участь у «мирних акціях протесту» у м. Дніпро, та порушення щодо них кримінальних проваджень. Як стверджувалося, це було зроблено для того, аби залякати інших протестувальників і відмовити їх продовжувати брати участь в акціях протесту (див. пункт 37). Хоча Суд не готовий надавати вирішальну вагу цим висновкам і підозрам, які були зроблені в різному контексті дисциплінарного та кримінального провадження щодо відповідних суддів, він уже підкреслив той факт, що на момент подій органи державної влади, очевидно, запровадили цілеспрямовану стратегію щодо припинення та подальшого стримування цих акцій протесту. Ця стратегія могла пояснити загальне поширення

застосування до певних протестувальників запобіжного заходу у вигляді тримання від вартою. У зв'язку з цим Суд посилається на свої висновки у згаданому рішенні у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункти 473 – 475 та 520).

82. З огляду на зазначене Суд вважає, що національні органи влади не навели достатнього обґрунтування та доказів для виправдання тримання під вартою пана В. Дубовцева, пан К. Орбеладзе, пана О. Циганова, пана В. Шебанова та пана О. Берези (заяви № 21429/14, № 32778/14, № 33719/14 та № 42204/14) у періоди, зазначені у пункті 77, і тримання їх під вартою можна вважати свавільним. Отже, у справах цих заявників було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції.

III. ЗАКЛЮЧНІ ЗАУВАЖЕННЯ

83. Насамкінець, Суд зазначає, що стосовно п'яти заявників, скарги яких були визнані прийнятними, було встановлено порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з необґрунтованим триманням заявників під вартою за їхню фактичну або передбачувану участь в акції протесту Майдану у м. Дніпро 26 січня 2014 року. Як і в інших рішеннях, пов'язаних з Майданом (див. зазначене рішення у справі «Шморгунов та інші проти України» (*Shmorgunov and Others v. Ukraine*), пункти 520 та 527; рішення у справах «Луценко та Вербицький проти України» (*Lutsenko and Verbytskyi v. Ukraine*), заяви № 12482/14 та № 39800/14, пункти 115 та 121, від 21 січня 2021 року, не остаточне; «Кадура та Смалій проти України» (*Kadura and Smaliy v. Ukraine*), заяви № 42753/14 та № 43860/14, пункт 153, від 21 січня 2021 року, не остаточне; та «Воронцов та інші проти України» (*Vorontsov and Others v. Ukraine*), заява № 58925/14 та 4 інших заяви, пункти 48 та 51, від 21 січня 2021 року, не остаточне), встановлені у цій справі порушення вказують на існування цілеспрямованої стратегії органів державної влади або їхніх структур щодо запобігання та припинення акцій протесту.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

84. Стаття 41 Конвенції передбачає:

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ДУБОВЦЕВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію.»

А. Шкода

85. Пан В. Дубовцев і пан О. Береза (заяви № 21429/14 та № 42204/14) не подали вимог щодо справедливої сатисфакції. Отже, Суд вважає, що у зв'язку з цим немає підстав присуджувати їм якусь суму.

86. Пан К. Орбеладзе, пан О. Циганов та пан В. Шебанов (заяви № 21429/14, № 32778/14 та № 33719/14) вимагали по 5 000 євро кожен в якості відшкодування моральної шкоди.

87. Уряд заперечив проти вимог заявників у зв'язку з відшкодуванням матеріальної та моральної шкоди, стверджуючи, що вони були надмірними і заявники не вимагали відшкодування моральної шкоди на національному рівні, хоча отримання такого відшкодування було їм доступно.

88. З огляду на свої висновки щодо прийнятності цих скарг за статтею 5 Конвенції (див. пункт 71) Суд вважає, що Уряд не довів наявності у заявників можливості на практиці отримати відшкодування шкоди у зв'язку з наслідками встановленого у цій справі порушення їхніх конвенційних прав.

89. Постановляючи рішення на засадах справедливості, Суд присуджує відповідним заявникам по 1 200 євро кожному та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди.

А. Судові та інші витрати

90. Заявники не подали жодних вимог щодо компенсації судових та інших витрат. Отже, Суд вважає, що у зв'язку з цим немає підстав присуджувати їм якусь суму.

В. Пеня

91. Суд вважає за належне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;

2. *Оголошує* прийнятними скарги за пунктом 1 статті 5 Конвенції щодо незаконності та свавільності тримання під вартою pana В. Дубовцева, pana К. Орбеладзе, pana О. Циганова, pana В. Шебанова та pana О. Берези (заяви № 21429/14, № 32778/14, № 33719/14 та № 42204/14), а решту скарг у заявах – неприйнятними;
3. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з триманням під вартою pana В. Дубовцева, pana К. Орбеладзе, pana О. Циганова, pana В. Шебанова та pana О. Берези (заяви № 21429/14, № 32778/14, № 33719/14 та № 42204/14) протягом періодів, зазначених у пункті 77;
4. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції держава-відповідач повинна сплатити пану К. Орбеладзе, пану О. Циганову, та пану В. Шебанову (заяви № 21429/14, № 32778/14 та № 33719/14) по 1 200 (одна тисяча двісті) євро кожному та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди, ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.
5. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 21 січня 2021 року відповідно до пунктів 2 і 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Віктор Соловейчик
(Victor Soloveytschik)
Секретар

Сіюфра О'Лірі
(Siofra O'Leary)
Голова

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ДУБОВЦЕВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

ДОДАТОК

№	Номер та дата подання заяви	П.І.Б. заявника, дата народження, місце проживання	Представники	Головний результат / Порушення Конвенції	Сума, присуджена за статтею 41 Конвенції, якщо вона застосовувалася
1	21429/14 07.03.2014	Валерій Олександрович ДУБОВЦЕВ 1992 м. Дніпро Леонід Георгійович БАБІН 1975 м. Дніпро Костянтин Кахович ОРБЕЛАДЗЕ 1991 м. Дніпро	Віталій Едуардович ПОГОСЯН, Ганна Володимирівна ОВДІЄНКО	Порушення пункту 1 статті 5 Конвенції щодо пана В. Дубовцева та пана К. Орбеладзе Неприйнятна у частині щодо пана Л. Бабіна	1 200 (одна тисяча двісті) євро пану К. Орбеладзе в якості відшкодування моральної шкоди. Щодо інших заявників сума відшкодування шкоди не присуджується.
2	21424/14 05.03.2014	Сергій Віталійович ХМЕЛЬОВСЬКИЙ 1974 м. Дніпро Едуард В'ячеславович ШЕВЧЕНКО 1962 м. Дніпро Владислав Едуардович ШЕВЧЕНКО 1988 м. Дніпро	Віталій Едуардович ПОГОСЯН, Федір Сергійович ДАНИЛЬЧЕНКО	Неприйнятна	Не застос.
3	32024/14 16.04.2014	Юрій Петрович БЕЗОТОСНИЙ 1959 м. Дніпро	Віталій Едуардович ПОГОСЯН, Геннадій Володимирович ТОКАРЕВ	Неприйнятна	Не застос.
4	32161/14 16.04.2014	Костянтин Володимирович ПЕГАРЬКОВ 1982 м. Дніпро	Віталій Едуардович ПОГОСЯН, Геннадій Володимирович ТОКАРЕВ	Неприйнятна	Не застос.
5	32778/14 16.04.2014	Олег Миколайович ЦІГАНОВ 1976 м. Дніпро	Віталій Едуардович ПОГОСЯН, Геннадій Володимирович ТОКАРЕВ	Порушення пункту 1 статті 5 Конвенції	1 200 (одна тисяча двісті) євро в якості відшкодування моральної шкоди.
6	33719/14	Вадим Анатолійович	Віталій Едуардович	Порушення	1 200 (одна тисяча двісті)

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ДУБОВЦЕВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

№	Номер та дата подання заяви	П.І.Б. заявника, дата народження, місце проживання	Представники	Головний результат / Порушення Конвенції	Сума, присуджена за статтею 41 Конвенції, якщо вона застосовувалася
	16.04.2014	ШЕБАНОВ 1969 м. Дніпро	ПОГОСЯН, Геннадій Володимирович ТОКАРЕВ	пункту 1 статті 5 Конвенції	євро в якості відшкодування моральної шкоди.
7	33729/14 16.04.2014	Євген Віталійович БАЛАБАЙ 1982 м. Дніпро	Віталій Едуардович ПОГОСЯН, Геннадій Володимирович ТОКАРЕВ	Неприйнятна	Не застос.
8	42200/14 16.04.2014	Валерій Володимирович ЛАПІН 1960 м. Дніпро	Віталій Едуардович ПОГОСЯН	Неприйнятна	Не застос.
9	42204/14 16.04.2014	Олександр Анатолійович БЕРЕЗА 1965 м. Дніпро	Віталій Едуардович ПОГОСЯН, Геннадій Володимирович ТОКАРЕВ	Порушення пункту 1 статті 5 Конвенції	Не застос.
10	51084/14 03.07.2014	Віталій Андрійович ХЛУСОВ 1990 м. Дніпро	Віталій Едуардович ПОГОСЯН, Геннадій Володимирович ТОКАРЕВ	Неприйнятна	Не застос.